

T A I T E E N P E R U S O P E T U S L I I T T O T P O

Sivistysvaliokunnalle

Lausunto 17.3.2025

Asia: VNS 8/2024 vp Kulttuuripoliittinen selonteko

Taiteen perusopetusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Yksittäisistä Kulttuuripoliittisen selonteon toimenpiteistä nostamme erityisen kannatettavina pysyvän uuden monialaisen toimielimen perustamisen sekä rahoittajien tulevaisuusfoorumin.

Peräänkuulutamme myös vahvaa sivistyshallintoa, joka tunnistaa mm. koulutus- ja taide- ja kulttuuripolitiikan sekä nuorisopolitiikan yhteiset tavoitteet nykyistä johdonmukaisemmin.

Toteamme lisäksi, että liiteosio on arvokas ja monipuolinen lisä selonteolle, ja tarjoaa hyvää pohjaa myös toteutussuunnitelman laadinnalle.

3.1 Kulttuurin perusta tulevaisuuskestäväksi

Lasten ja nuorten taideopetus

Panostaminen lasten ja nuorten taideopetukseen ei ole vain kulttuuripoliittinen vaan myös yhteiskunnallinen ja taloudellinen investointi. Taideopetuksen parissa kasvavat tulevaisuuden innovaattorit, kriittiset ajattelijat ja yhteiskunnalliset vaikuttajat. Selonteon liiteosiosta löytyy kuvaus mm. niistä tulevaisuustaidoista, mitä vahvalla ja laajasti saavutettavalla taideopetuksella on yhteiskunnalle tarjota sen lisäksi, että meillä on myös jatkossa osaavia ja kansainvälisesti kiinnostavia eri taiteenalojen ammattilaisia.

Taiteen perusopetukseen osallistumisella on taiteenalan taitojen ja taidesuhteen syntymisen lisäksi lukuisia positiivisia vaikutuksia, kuten syksyllä 2024 julkaisemamme [Kulttuuriharrastamisen koetut vaikutukset -kyselyselvityksen raportti osoittaa](#). Kyselyymme vastanneesta lähes 2 000:sta taiteen perusopetuksen oppilaasta 99 % koki saavansa iloa oppimisesta, 97 % koki tulevansa harrastuksessaan hyväksytyksi sellaisena kuin on, 98 % mielestä harrastuksesta tulee hyvä mieli ja 93 % koki, että saa käyttää harrastuksessaan mielikuvitustaan. Kiusaamisen kokemuksia harrastuksessa oli alle 3 %:lla. Haasteiden kohtaamisesta, itsetunnon kehittymisestä, tai käsityksen paranemisesta omasta itsestä koetaan olleen apua myös muun muassa koulussa, työelämässä ja muissa harrastuksissa. Uusia kavereita oli saanut alle 16-vuotiaista vastaajista 83 % ja tätä vanhemmista 86 %. Vastaukset myös osoittavat, että taideharrastuksen merkitys oman identiteetin rakentumisessa koetaan merkittäväksi.

Taiteen perusopetuksen käynnissä olevan lain ja rahoitusjärjestelmän uudistaminen, ja siinä onnistuminen, ovat tulevaisuuden näkökulmasta keskeisiä. Kuten selonteon liitteessä todetaan, kulttuuriin osallistuminen periytyy sukupolvilta toisille. Haluamme, että jokainen perhe, lapsi ja nuori tuntee taiteen perusopetuksen kuuluvan heille, ja osallistumisen siihen olevan mahdollista.

T A I T E E N P E R U S O P E T U S L I I T T O T P O

On hyvä, että taidekasvatuksen ja -koulutuksen vuoteen 2030 ulottuvat visiotyöt on selonteossa huomioitu, ja niiden toimeenpano tulisi kirjata osaksi selonteon toteutusta. Muilta osin yhteydet eri koulutusmuotoihin ja mm. koulutuspoliittiseen selontekoon jäävät ohuiksi. Taiteen ammattilaiseksi ja yleisöksi kasvamisen polkuja sekä koulutusjatkumojä eri taiteenaloilla tulisi vahvistaa ja rakentaa yhtenäisemmiksi. Tätä tarkastelua kaipaamme myös selonteon toimeenpanovaiheeseen.

Talous

Keinot sen tukemiseksi, että yksityiselle ja myös yksittäiselle, rahoittajalle on motivoitua rahoittaa taidetta ja kulttuuria tulee olla monipuolisesti käytössä. Samalla tulee huolehtia, että lahjoitusten ja yksityisen rahoituksen hankkiminen on myös taide- tai kulttuuritoimijalle sujuvaa ja mahdollista ilman kallista ja liiallisesti työaikaa vievää byrokratiaa. Tämä edellyttää, että mm. lupaviranomaisilla on riittävä taide- ja kulttuurialan tuntemus esim. alan keräyslupahakemusten käsittelemiseksi.

Pitkään jatkuneen kulttuuripolitiikan heijastukset, jossa taloudellinen onnistuminen ja varautuminen on johtanut herkästi avustusten palauttamiseen, näkyy edelleen monen taide- ja kulttuuriorganisaation taseessa. Toimenpiteissä esiin nostetut tavoitteet alan organisaatioiden omien tulojen kasvattamiseksi ja pääomarakenteen kehittymiseksi valtionavustus ja -osuus rahoituksen rinnalla on kannatettava. Kulttuuripolitiikan tulee kannustaa ja tukea ennakoivaa ja vahvistuvaa taloudenpitoa.

Onnistuminen edellyttää myös toimenpiteitä ja tarkastelua valtionrahoitusprosessien sujuvoittamiseksi. Edelleen esimerkiksi taide- ja kulttuurialan järjestöissä päätökset avustuksista kuluvan vuoden toimintaan saatiin maaliskuun puolivälissä. Kaksi ja puoli kuukautta ilman tietoa saman vuoden rahoituksesta aiheuttaa väistämättä tehottomuutta ja tyhjäkäyntiä, kun esim. sopimusten tekoa pitkitetään. Leikkaukset olivat tuntuja, joten toimijoilla oli myös aihetta varovaisuuteen.

Turvallisuus

Pidämme hyvänä, että selonteossa tunnistetaan hyvinvoivan taide- ja kulttuurielämän yhteys maamme kokonaisturvallisuudelle. Toimeenpanovaiheessa laventaisimme sen kattamaan monipuolisen taideopetuksen taiteen perusopetuksessa ja eri koulutusasteilla. Kriittinen monilukutaito kehittyy eri taiteenalojen opintojen yhteydessä ja monivuotinen osallistuminen taideopetukseen lisää mm. osallisuuden tunnetta, vahvistaa käsitystä omasta itsestä ja linkittää oppilaan osaksi taiteenalan jatkumoa. Näillä eväillä hän kiinnittyy osaksi yhteiskuntaa ja kiinnostus sen tulevaisuuteen ja vakauden säilyttämiseen vahvistuu. Toteamme lisäksi, että Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa taiteen ja kulttuurin valtakunnalliset järjestöt on nimetty yhteiskuntamme henkisen kriisinkestävyyden kannalta keskeisiksi toimijoiksi. Eli tahot, joiden valtionrahoitusta leikattiin kuluvalle vuodelle n. 23 %. Esimerkiksi pandemia-aikana järjestöillä oli keskeinen tehtävä alan neuvonta- ja tukipalveluiden järjestämisessä toimintojen jatkumiseksi, yksittäisten toimijoiden tukemiseksi sekä tiedon välittämisessä viranomaisten ja toimijoiden välillä.

Kaarlo Hildén
puheenjohtaja

Viivi Seirala
toiminnanjohtaja